

## ZE SOCIALISTICKÝCH ARMÁD

# TANKY v moderních operacích

Již v 2. světové válce byly tanky hlavní údernou silou pozemních vojsk. Dodávaly útočným operacím rozhodující charakter, pohyblivost, zvyšovaly jejich rozsah, zvyšovaly tempo útoku a umožňovaly zničit v krátké době velká nepřátelská uskupení. Tanky byly zasazovány masově v rozhodujících fázích, aby prolomily připravenou obranu, rozšířily vlom a plnily úkoly v operační hloubce.

Se zavedením jaderných zbraní a při plné mechanizaci pozemních vojsk se význam tankových jednotek ještě zvýšil. V důsledku jejich relativně velké odolnosti proti účinkům jaderných úderů a pohyblivosti, mohou rychle využívat účinky jaderných úderů, úspěšně překonávat obranu protivníka a rychle pronikat do prostorů jaderných zbraní, ničit raketové jaderné prostředky a zmocnit se důležitých operačně strategických objektů a prostorů.

V útočných operacích jaderné války plní tanky hlavní úkoly k využití účinků jaderných úderů v operační hloubce obrany, kde jsou umístěny nejdůležitější objekty. Poněvadž útočí ve vysokém tempu, mohou zmařit pokusy protivníka o obnovení obrany a jeho úsilí o spojení obklíčených vojsk.

Při použití jaderných zbraní bude útočné tempo, ve srovnání k tempu v minulé válce, větší. V několika operacích VVV bylo útočné tempo 60–70 km za den (např. 2. a 3. gard. armáda v běloruské operaci nebo 1. a 2. gard. tanková armáda v oderské operaci).

Musíme ovšem brát v úvahu, že tanky, které působí na čele úderného uskupení, budou hlavním objektem jaderných úderů, úderů letectva a záloh protivníka. Na směrech postupu budou muset překonávat uzávěry a překážky různého druhu, především zamořená pásma a výbušné zátarasy. Proto nebude snadné útočné tempo udržet. Bude velmi důležité získávat včas zprávy o umístění těchto překážek, především minových polí a systému jejich položení.

Není-li možné pásmo uzávěr obejít, může být překonáváno různými způsoby. Aktivní úseky s nepatrným zamořením mohou být překonány z chodu, silně zamořená pásma až po poklesu radiace. Je

také možné použít kombinovaný způsob, při kterém část sil (především tankové jednotky) překonávají zamořené pásmo ve směrech s nejnižším stupněm zamoření, druhá část (dělostřelectvo a raketové jednotky) začne překonávat zamořený prostor až po poklesu radiace. Před rozhodnutím o způsobu překonání zamořeného pásma je vždy nutné sledovat údaje radiačního průzkumu o stupni zamoření a údaje o situaci.

V moderních operacích bude pravděpodobně docházet ke střetným bojům a sražením tankových jednotek. Proto musí být stále připraveny rychle se rozvíjet, uskutečnit nutný manévry, aby předešly protivníkovi ve vedení boje a aby mohly stejně silného i silnějšího protivníka porazit. Přitom bude zvlášť důležité předejít protivníkovi v jaderných úderech. To dosáhneme

- účinným průzkumem cílů a objektů, které mají být zničeny,
- stálou hotovostí jaderných prostředků,
- vedením úderů s cílem, aby jednotky maximálně využily jejich účinků.

Způsoby ničení protivníka ve střetném boji a střetném sražení závisí především na výsledcích jaderných úderů, na operační situaci, stavu jednotek a terénních podmínkách. Úder může být zasazen všemi silami do boku protivníka, nebudou-li situace vyžadovat komplikovaný manévry a příliš mnoho času. Úder do boku protivníka může být uskutečněn v součinnosti s jinými jednotkami, které útočí buď čelně nebo do druhého boku. Musí-li být k postupnému ničení protistojícího uskupení použity jaderné údery a manévry do boku by vyžadoval mnoho času, pak je výhodnější roztínající úder.

Postupují-li z různých směrů zálohy protivníka na útočící jednotky, ničíme je postupně. Důležité je určit správně hlavní uskupení protivníka, na něž použijeme jaderný úder a jeho zničení dokončí tankové jednotky.

Přejde-li nepřítel po svém neúspěchu ve střetném boji (sražení) do obrany, musíme mu zabránit zachytit se ve výhodném úseku. Tankové jednotky mohou mít za úkol proniknout mezerami do hloubky a udeřit z boku nebo na záď protivníka. V některých případech může být účelné vázat protivníka částí vlastních sil a hlavními silami udeřit do hloubky. Vedeme-li ovšem proti nepříteli hromadný jaderný úder, je výhodnější zničit ho v krátké době všemi silami tankového uskupení a teprve potom pokračovat v útoku do hloubky.

K úspěšnému zničení protivníka ve střetném sražení mají široké uplatnění výsadky a důležitou úlohu přitom mají i předsunuté odřady.

Během VVV dokončily často tankové jednotky průlom taktické hloubky obrany a z chodu prolomily úseky obrany v operační hloubce. Použití jaderných zbraní jim dnes umožňuje buď na začátku operace nebo i v jejím průběhu prolomit obranu protivníka samostatně a v kratším čase.

Přejde-li protivník se svými ustupujícími jednotkami do obrany na vodní překážce, mohou tanky s využitím své pohyblivosti a odpovídající výzbrojí a ženíjnými prostředky proniknout na protější břeh. Překročení vodní překážky bude zvlášť účinné, podaří-li se pokud možno velkému počtu jednotek současně na široké frontě, poněvadž tím úsilí protivníka bude roztříštěno a vodní překážka může být překonána na více úsecích.

Velký význam při plnění tohoto úkolu má také výzbroj tanků k jízdě pod vodou a možnost manévru tankových jednotek z úseků, kde není možno překonat vodní překážku na úseky, kde přechod probíhá úspěšně.

Použití vzdušných výsadků a předsunutých odřadů, jakož i rychlý přesun přepravních prostředků k vodní překážce umožňují předejít protivníkovi v získání úseků, výhodných k překonání vodní překážky.

Abychom ztížili protivníkovi přepravení jednotky zničit jadernými údery a protizteči, musí tankové jednotky po překonání vodní překážky rozvíjet útok do hloubky.

V moderních podmínkách může dojít v důsledku rychlé změny situace k tomu, že tankové jednotky budou muset uskutečnit rozsáhlý manévry. Manévry podél fronty na velké vzdálenosti bez dotyku s pozemními silami protivníka (např. k rozbíjení jeho uskupení na boku), bude v podmínkách použití jaderných zbraní zřejmě vzácnější než tomu bylo v minulé válce. Při takovém manévru mohl by protivník tankové uskupení rozbít jadernými údery dříve, než by dosáhlo stanoveného prostoru. Častější bude manévry do boku, aniž by dotyk s protivníkem byl ztracen. Takový manévry může uskutečnit tatáž tanková jednotka nebo jen její část, avšak bude muset překonávat silný odpor vzdušných i pozemních sil protivníka, jakož i různé překážky. To vyžaduje pečlivou organizaci manévru a jeho všestranné zabezpečení.

Během přesunu bude nutné neustále získávat průzkumné údaje o protivníkovi

a terénu a to jak v prostoru činnosti tankového uskupení, tak i v prostoru nastávající bojové činnosti. V operační hloubce (odtržené od hlavních sil a bez dotyku se sousedy) je třeba vést průzkum na široké frontě (před frontou i na bocích). Proto musí tankové svazky vyslat na velkou vzdálenost zesílené tankové jednotky jako silné průzkumné oddáry, které získávají průzkumné údaje a mohou i ničit malé skupiny protivníka nebo jeho jednotlivě umístěné prostředky jaderného napadení.

V prostorech, ve kterých bude vedena operace bez použití JZ, mohou tankové svazky (jednotky) působit jak v prvním, tak i druhém sledu. Útočí-li v 1. sledu, mohou lépe využít svoji vysokou palébnou a údernou sílu, právě tak jako svoji velkou pohyblivost k rychlé porážce protivníka. Poněvadž při průlomu připravené obrany dojde ke ztrátám, způsobeným PT prostředky protivníka, bude útočné tempo v operační hloubce nižší než v případě, kdy tanky budou zasazeny až v průběhu operace z 2. sledu.

Nesnadným úkolem v těchto podmínkách bude zničit PT prostředky, jejichž počet v poválečné době podstatně vzrostl. V divizích armády USA došlo ke zvýšení počtu PT prostředků ve srovnání s r. 1945 o 160 % a v NSR oproti armádě USA o více než 300 %. K boji s těmito prostředky potřebujeme nejen dělostřelečtvo a PT řízené střely, ale také samotné tanky. Bude také obtížné získat potřebnou převahu v těchto prostředcích nad protivníkem. Poněvadž je stále nebezpečí, že protivník může překvapivě použít JZ, nemůže být převaha zajištěna jen koncentrací sil a prostředků v určeném prostoru. Má-li být protivník poražen, je bezpodmínečně nutné pečlivě zhodnotit jeho prostředky jaderného napadení a jejich pohotovost k vedení boje. Koncentrace sil a prostředků na malém prostoru může trvat jen krátkou dobu a jen tenkrát, je-li zdůvodněna domněnka, že protivník nepoužije ihned JZ.

Zkušenosti z minulé války potvrzují velký význam tanků při obklíčení a ničení velkých uskupení protivníka. Tankové jednotky bojovaly zpravidla na čele útočících jednotek a roztínaly silnými údery obranu protivníka. Ve většině případů pronikaly jako první do operační hloubky a vytvářely vnější i vnitřní kruh obklíčení.

Také v moderních podmínkách mohou silná tanková uskupení vytvářet vnitřní a především vnější kruh obklíčení. Přece však na rozdíl od minulosti mohou být tanky po ukončení obklíčení vystřídány

rychle přicházejícími jednotkami za tím účelem, aby dále bojovaly na vnějším kruhu obklíčení. Mohou se však také zúčastnit ničení obklíčeného protivníka. Mají-li tankové jednotky úspěšně řešit tyto mnohostranné a složité úkoly, vyžaduje to, aby jejich činnost byla dokonale organizována a všestranně zajištěna.

Zvláštní pozornost musí být věnována *součinnosti a velení*. Rozhodující předpoklad k dosažení operačních cílů je dnes pečlivá koordinace činnosti tankových svazků, především v operační hloubce, s údery raketových vojsk a vzdušných sil, s činností vzdušných výsadek PVO a obnovení součinnosti během operace. Narušením této součinnosti mohlo by dojít ke ztrátám nejen jadernými údery protivníka, ale také vlastními (nebo údery vlastního letectva) nebo i k rozbití vysazených výsadek.

Součinnost mezi tanky, raketovým vojskem, vzdušnými silami a výsadek organizuje nadřazený velitelský stupeň. Poněvadž se situace v průběhu operace může rychle měnit, bude součinnost k plnění nejbližších úkolů organizována podrobněji a pro další činnost jen v hrubých rysech. Vzniknou-li nové dílčí úkoly v operační hloubce, budou organizací součinnosti upřesněny.

Pevné a nepřetržitě velení vojskům předpokládá:

- komplexně používat všechny prostředky velení, které jsou k dispozici,
- zřizovat pohyblivá velitelská stanoviště a včas je přemísťovat bezprostředně za jednotkami,
- předvídat možné změny situace a operativně řešit úkoly všemi veliteli a štáby.

Při rychle probíhající, pohyblivé činnosti může být dosažen úspěch jedině při rychlém rozhodování a včasné doručení rozkazů jednotkám. To však předpokládá dobře organizovaný nepřetržitý průzkum protivníka a terénu a rychlé využití údajů průzkumu k rozhodnutí.

Tanky zůstávají i nadále údernou silou pozemních vojsk. Dodávají útočným operacím manévrový charakter, umožňují zničit protivníka v krátkém čase. Rozsah úkolů, které musí řešit tankové jednotky, oproti minulosti vzrostl a podmínky jejich činnosti, především v operační hloubce jsou složitější. Jejich způsoby činnosti se změnily. S ohledem na zavedení nových zbraní a technických bojových prostředků to vyžaduje přizpůsobit jim i výcvik v ozbrojených silách.

**Upraveno z tisku NDR**